

Komisie Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja

Materiál na rokovania komisií Zastupiteľstva
Bratislavského samosprávneho kraja

PRACOVNÝ NÁVRH

Návrh

**na pristúpenie Bratislavského samosprávneho kraja do združenia
Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje**

Materiál bude prerokovaný v nasledovných komisiách:

Finančná komisia
Komisia európskych záležitostí, regionálnej spolupráce a cestovného ruchu

Zodpovední:

Ing. Patrícia Mešťan, MA
riaditeľka Úradu Bratislavského samosprávneho kraja

Mgr. Barbora Lukáčová
riaditeľka Odboru stratégie, územného rozvoja a riadenia projektov
Úradu Bratislavského samosprávneho kraja

Spracovatelia:

Mgr. Martin Hakel, BA
vedúci Inštitútu regionálnej politiky Bratislavského kraja

Ing. Tatiana Mikušová
riaditeľka kancelárie združenia Slovenský dom Centrope

Martina Gruyová, MA
referentka Inštitútu regionálnej politiky Bratislavského kraja

Ing. Katarína Hroboňová
referentka Inštitútu regionálnej politiky Bratislavského kraja

Bratislava
november 2021

N á v r h u z n e s e n i a

UZNESENIE č./2021

Zo dňa 17. 12. 2021

Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja po prerokovaní materiálu

A s c h v a ľ u j e

pristúpenie Bratislavského samosprávneho kraja do združenia Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje

B u k l a d á

riaditeľke Úradu Bratislavského samosprávneho kraja:

B.1 zapracovať do Návrhu rozpočtu Bratislavského samosprávneho kraja na rok 2022 finančné prostriedky na zabezpečenie pristúpenia Bratislavského samosprávneho kraja do združenia Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje.

Termín: 17. 12. 2021

B.2 zabezpečiť následné kroky na pristúpenie do združenia Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje

Termín: do 31. 12. 2021

D ô v o d o v á s p r á v a

Pristúpenie BSK do záujmového združenia právnických osôb Evropská kulturní stezka Sv. Cyrila a Metoděje

Podpore rozvoja tematických ciest sa Bratislavský kraj venuje už vyše 10 rokov. V Stratégii rozvoja turizmu v Bratislavskom kraji 2013 – 2020 bol rozvoj tematických ciest schválený ako priorita č. 3, prostredníctvom podpory tvorby a udržateľnosti produktu. Akčný plán stratégie rozvoja turizmu zaradil rozvoj tematických ciest ako č. 19 so stanovenými cieľmi vytvárať koncepcnú, infraštruktúrálnu a produktovú podporu tematickým cestám ako marketingovému nástroju prepájajúcemu jednotlivé destinácie, susediace a cezhraničné regióny. Kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda bola špecifikovaná ako jedna z ťažiskových kultúrnych ciest.

V priebehu desiatich rokov sa postupne vytvorila široká sieť aktérov, navzájom spolupracujúcich na budovaní a rozvoji kultúrnej cesty. Skupinu tvoria rôzne subjekty verejnej správy, akademického, kultúrneho a náboženského sektora, komerční partneri a tiež neziskový sektor. Rozvoj Kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda bol v Bratislavskom kraji naštartovaný aj prostredníctvom viacerých projektov, z ktorých pre rozvoj najvýznamnejší bol projekt Partnerstvo a aktívne inštitucionálne siete Cyrilo-metodskej cesty v moravsko-slovenskom pohraničí (Program Interreg V-A SK-CZ 14-20, realizácia 2018–2019). Za uplynulé obdobie možno poukázať na úspešné výstupy a aktivity rozvoja Kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda ako napríklad:

- Vytvorenie prípravnej dokumentácie pre rozvoj kultúrnej cesty - Metodika a koncepcia budovania kultúrnych ciest,
- Metodika budovania Kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda,
- Štruktúrovaná databáza s analýzou potenciálu a sieťovaním partnerov,
- Stratégia rozvoja a marketingová stratégia na sociálnych sieťach,
- Databáza ťažiskových a doplnkových pamiatok na Slovensku,
- Zapojenie subjektov v regióne - Memorandá o spolupráci s riadiacim združením,
- Vytvorenie webovej stránky www.cyrilometodskacesta.sk,
- Vytvorenie webovej stránky www.kulturnecesty.sk,
- Mapová aplikácia – mapa s príbehom „Veľkomoravská misie svätých Cyrila a Metoda“,
- Virtuálna realita pre hradisko Neštich – Svätý Jur,
- Publikácia pre deti „Svätí Cyrila Metod a ich veľkomoravský príbeh“,
- Plánovač výletov pre školy,
- Mapy, brožúry a letáky,
- Infopoint pod hradom Devín,
- Exteriérový interaktívny infopanel Devín,
- Značenie v rozsahu 75 km po turistických cestách v Bratislavskom kraji.

Riadenie rozvoja Európskej kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda

Záujmové združenie právnických osôb Evropská kulturní stezka Sv. Cyrila a Metoděje (EKSCM) so sídlom v Zlíne v Českej republike je subjekt zodpovedný za plánovanie a koordinovanie medzinárodného rozvoja. Združenie založili v roku 2011 Zlínsky kraj a Centrála cestovního ruchu Východní Morava. Predsedom združenia je v súčasnosti Ľubomír Traub, vicehejtman Zlínskeho kraja. Slovenské kraje TTSK, NSK, TSK pristúpili do združenia v rokoch 2013, 2014. Bratislavský kraj v rozvoji kultúrnej cesty doteraz zastupovalo združenie Slovenský dom Centrope (členmi ktorého sú BSK, TTSK, Mesto Svätý Jur a Bratislava-mestská časť Čunovo).

Certifikácia Rady Európy

V roku 2021 sa spoločným úsilím zapojených slovenských, českých a bulharských partnerov podaril významný míľnik rozvoja, úspešná certifikácia kultúrnej cesty Radou Európy v Luxemburgu. Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda sa tak zaradila medzi 45 certifikovaných kultúrnych ciest v Európe. Európska certifikácia kultúrnej cesty dala významný impulz pre spoluprácu rozvoja cesty v medzinárodnom rozmere. Tento prináša nové výhody, ale aj povinnosti.

Doteraz pre Bratislavský samosprávny kraj postačovalo, aby aktivity a rozvoj v území kraja zastupovalo združenie Slovenský dom Centrope. Po úspešnej certifikácii však vznikla nová požiadavka pre rozvoj cesty v zapojených krajinách, vychádzajúca z pravidiel Rady Európy. Samosprávne kraje, považované za strategicky významné koordinačné subjekty v územiach so silným vplyvom a ekonomickou váhou, zabezpečujú udržateľný stabilný rozvoj kultúrnej cesty v jednotlivých krajinách a zároveň spoločnou koordináciou aj medzinárodne. Keďže na slovenskom území, s výskytom pamiatok z obdobia Veľkej Moravy sú do rozvoja Kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda zapojené všetky relevantné samosprávne kraje ako riadni členovia združenia EKSCM, pristúpenie BSK do riadiaceho združenia v Zlíne je logickým a nevyhnutným krokom.

Súčasní členovia združenia EKSCM

- Samosprávne kraje v Česku: Zlínsky, Jihomoravský, Moravskoslezský, Olomoucký
- Samosprávne kraje na Slovensku: TTSK, NSK, TSK
- Organizácie cestovného ruchu: OOCR Nitra, Centrála cestovného ruchu Východní Moravy, Centrála cestovného ruchu Jižní Moravy
- Obce: Močenok, Terchová
- Iné subjekty: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Archeologický ústav SAV v Nitre, združenie Slovenský dom Centrope, Zoborský skrášľovací spolok
- Slovinsko: Slovinská národná mariánska svätyňa v Brezje
- Grécko: mesto Thessaloniki
- Maďarsko: Slovenská samospráva Budapešti
- Bulharsko: Cyrilometodské výskumné centrum Bulharskej akadémie vied v Sofii

Výhody, príležitosti, možnosti

Pristúpenie BSK do združenia EKSCM bude garanciou rozvoja kultúrnych pamiatok na území Bratislavského kraja. Význam priameho zapojenia sa do certifikovanej kultúrnej cesty z medzinárodného hľadiska prináša nové príležitosti pre vytváranie nových partnerstiev v rámci Európy (EU, UNWTO, UNESCO, OECD a iné). Spoločné budovanie kultúrnej cesty napomáha rozvoju sietí – podpore rozvoja národného, regionálneho a miestneho kultúrneho dedičstva a turistických klastrov v okolí cesty. V prípade kultúrnej cesty s obsahom historického dedičstva spája aj odborníkov vo vedeckom medzinárodnom výskume. Rozvoj kultúrnej cesty napomáha budovať kapacity v krajinách aj medzi krajinami (poskytovatelia aktivít a služieb, kultúrne inštitúcie a subjekty, vzdelávacie inštitúcie a školy, obce a kraje, cirkevné inštitúcie a subjekty, ale aj zapojené subjekty neziskového sektora a iné). Zapojením viacerých krajín do budovania kultúrnej cesty sa dosiahne jej rozmanitosť a udržateľnosť rozvoja, zároveň však prináša zlepšenie miestneho rozvoja, rozvoj infraštruktúry, zapojenie miestnych komunít a tvorbu produktov udržateľného kultúrneho turizmu. Certifikácia cesty slúži ako garancia kvality produktov a zabezpečuje spoločnú viditeľnosť a komunikáciu.¹ Kredit uznávanej certifikovanej kultúrnej cesty taktiež zvyšuje možnosti zabezpečenia externých zdrojov pre rozvoj kultúrnej cesty (Interreg, Erasmus+, Horizont 2020, Cosme, Europe for Citizens, a i.).

¹ Zdroj: www.coe.int/routes

Postup pre pristúpenie BSK do združenia EKSCM

Pristúpenie BSK do združenia právnických osôb Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje predstavuje nasledovné finančné náklady:

- ročný členský príspevok 5000€, financovaný z Programu 4 - Cestovný ruch v rozpočte na rok 2022

V prípade odsúhlasenia vstupu BSK do združenia EKSCM Zastupiteľstvom BSK a následného podania prihlášky o členstvo v združení EKSCM, bude najbližšie valné zhromaždenie združenia schvaľovať prijatie BSK za riadneho člena združenia. Predpokladaný termín valného zhromaždenia je začiatkom roka 2022. Riadne členstvo vzniká úhradou ročného členského príspevku.

Význam Európskych kultúrnych ciest

Rada Európy pre kultúru v roku 1987 otvorila Program kultúrnych ciest s cieľom oživiť a spojiť kultúrne tradície známych ciest v Európe. Kultúrne cesty priestorom a časom demonštrujú dedičstvo rôznych krajín a kultúr Európy, ktoré prispieva k spoločnému a živému kultúrnemu dedičstvu celej Európy. Budovanie a certifikácia kultúrnych ciest slúži ako nástroj podpory obrazu Európy ako svetovej destinácie kultúrneho turizmu.

Kultúrne cesty naplňajú ciele vyplývajúce z makroregionálnej stratégie pre Dunajský región (EUSDR). Ich výsledkom je postupné posilňovanie zapojených regiónov, zvyšovanie životnej úrovne, vzájomné spájanie subjektov a inštitúcií v regiónoch, spolupráca v kultúre, kreativite a v medzinárodných partnerstvách na rôznych úrovniach. Významnú úlohu pri budovaní kultúrnych ciest predstavuje ochrana životného prostredia podporou vzniku „zelených“ turistických produktov. Spájaním krajín prostredníctvom kultúrnych ciest sa z Dunajského regiónu stáva významná destinácia s dôležitým európskym brandom „Modrá kniha identity“.

V roku 2021 Rada Európy pre Dunajský región vybrala tri nové kultúrne cesty, ktoré získali štatút certifikovanej Európskej kultúrnej cesty: Iron Age Danube Route, Aeneas Route, Cyril and Methodius Route.

Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda

Svätí Cyril a Metod, spolupatróni Európy a ich posolstvo sa stalo základným kameňom európskej identity slovanských národov. Nepriamo ovplyvnili formovanie a rozvoj ranných stredovekých európskych krajín. Je to posolstvo základných hodnôt európskej civilizácie ako je vzdelanie, kresťanstvo a dialóg medzi náboženstvami, kultúrami a národmi, sloboda a právny štát. Európska kultúrna cesta spája miesta, pamiatky kultúrneho dedičstva, kultúrne inštitúcie a turistické atraktivity v krajinách strednej, východnej a južnej Európy.

Na území Bratislavského kraja bolo definovaných sedem zastávok, ktoré sú základnými ťažiskovými miestami rozvoja Kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda. Sú to Hrad Devín, Bratislavský hrad, Dóm sv. Martina, Marianka, Neštich – Svätý Jur, Modra a okolie, Dolný. Trasa vedie územím od Devína, kde sa nachádzalo významné slovanské hradisko, až po Dolný, ktoré sú pútnickým miestom v kraji a tiež sú spojené s Jurajom Fándlym a Jurajom Palkovičom, osobnosťami národných dejín v časoch obrozenectva. Cyrilometodská cesta okrem samotných kultúrnych pamiatok zahŕňa aj ďalšie turistické atraktivity spojené s kultúro-historickým odkazom. Rovnako významné je aj nehmotné kultúrne dedičstvo v kostoloch, múzeách a galériách a tiež lokálne podujatia s Cyrilo-metodskou tematikou.

Jedinečnosť Európskej kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda vznikne vzájomnou kombináciou kultúrnych pamiatok, múzeí a galérií a ich prepájaním na lokálne služby, atraktivity ako sú ochutnávky malokarpatského vína, lokálna ponuka gastronómie, návštevy keramickej dielne, či prenocovanie v domčeku na strome. Pre rozvoj tejto kultúrnej cesty je rovnako dôležitý historický ako aj pútnický rozmer. Atraktívne nastavený mix vytvorí funkčný, udržateľný produkt pre kultúrny cestovný ruch.

Zdroj: EKSCM

Príloha: Stanovy združenia Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje